

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2015/2016

Destinace (země, město): Ruská federace, Petrohrad

Jméno, příjmení: Mgr. Petra Zlámaná

Petrohradská státní univerzita (SpbGU), Filologická fakulta; katedra slovanské filologie

Na katedře slovanské filologie se vyučuje český, slovenský, slovinský, makedonský, bulharský, ukrajinský, srbský a polský jazyk. Vyučujících českého jazyka a literatury bylo ve školním roce 2015/2016 na katedře pět: lektorka Petra Zlámaná, prof. Taťjana Anikina (výuka slovanských literatur), doc. Michail Chmelevský (výuka češtiny jako druhého slovanského jazyka), na poloviční úvazek Mgr. Natálie Štachelberg (výuka konverzace, domácího čtení a české literatury), na úvazek 0,25 prof. Natálie Žáková (výuka starší české literatury). Vzhledem k důchodovému věku však již prof. Žáková nebude na katedře od následujícího roku působit. Výběrové kurzy u studentů českého jazyka vedla také prof. Marina Kotova (paremiologie), vedoucí katedry, a prof. Valerij Mokienko (frazologie a lexikologie), kteří oba hovoří česky. Ostatní výuka probíhá v ruském jazyce.

Vzhledem k politice Ministerstva školství Ruské federace je značně omezen počet přijímaných studentů k bezplatnému studiu. Nové ročníky pro jednotlivé jazyky se proto otevírají vždy jednou za čtyři roky, přijímáno je maximálně pět studentů. Kromě jednooborového studia (studium jednoho slovanského jazyka a literatury) jsou studenti přijímáni také k dvouoborovému studiu, a to v kombinaci slovanský jazyk – anglický/německý jazyk. V průběhu čtyř let je vždy otevíráno také placené studium, obvykle dvouoborové. Studenti ke studiu na VŠ nastupují po absolvování jedenáctileté SŠ. Povinná školní docházka začíná v RF v šesti letech, věk studentů prvních ročníků je tedy sedmáct let. Bakalářské studium trvá 4 roky, je zakončeno státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce. Magisterské studium trvá 2 roky, je zakončeno obhajobou diplomové práce.

Ve školním roce 2015/2016 se otevíral 1. ročník bakalářského studia s češtinou jako hlavním vyučovacím jazykem – počet studentů 5+1 (5 bezplatné studium + 1 samoplátce). Dále se otevřel také 1. ročník magisterského studia, obor slovanské jazyky a slovanská filologie, s češtinou jako hlavním jazykem – počet studentů 5 (3 slovanské jazyky + 2 slovanská filologie). Ve studiu pokračovaly dvě studentky 4. ročníku bakalářského studia oboru český – anglický jazyk. Obě úspěšně složily SZZ a plánují pokračovat v magisterském studiu na Masarykově univerzitě v Brně, obor český jazyk pro cizince. Studium také v tomto školním roce ukončily dvě studentky 2. ročníku magisterského studia – jedna obor slovanské jazyky, druhá obor slovanská filologie. Jako druhý slovanský jazyk se čeština vyučovala ve 3. ročníku bakalářského studia obor srbský – anglický jazyk (4 studenti).

Úvazek lektora byl v tomto akademickém roce v zimním semestru 20 vyučovacích hodin + další pracovní povinnosti.

Vyučované předměty:

2. ročník magisterského studia, obor slovanské jazyky a slovanská filologie – 6 vyučovacích hodin: výuka byla zaměřena na písemný i ústní projev studentů; předmět byl zakončen písemnou zkouškou; pracovalo se s aktuálními publicistickými texty a pořady (zdroje: novinky.cz, idnes.cz, lidovky.cz, ceskatelevize.cz);

1. ročník magisterského studia, obor slovanské jazyky a slovanská filologie – 4 vyučovací hodiny: výuka byla zaměřena na seznámení s fonetickými jevy českého jazyka, osvojení základní gramatiky a základní konverzační témata; semestr byl zakončen písemným zápočtem; učebnice: Communicative Czech Elementary (Pintarová – Rešková);

1. ročník bakalářského studia, obor český jazyk – 6 vyučovacích hodin: výuka byla zaměřena na fonetiku (správná výslovnost českých hlásek a odlišnosti českého a ruského fonetického systému), gramatiku a konverzaci; předmět byl zakončen písemným zápočtem; učebnice Český jazyk (Shyrová, A. G. a kol.);

4. ročník bakalářského studia, obor český jazyk – 4 vyučovací hodiny: výuka byla zaměřena na opakování gramatiky, písemný a ústní projev a na přípravu k SZZ; učebnice Stručná česká gramatika, Soubor cvičení k české gramatice (Filip, M. a kol. autorů) a Čeština pro středně a více pokročilé (Bischofová, J. a kol.).

Úvazek lektora byl v tomto akademickém roce v letním semestru 20 vyučovacích hodin + další pracovní povinnosti.

1. ročník magisterského studia, obor slovanské jazyky a slovanská filologie – 6 hodin výuky: semestr zakončen písemnou zkouškou; učebnice: Communicative Czech Elementary (Pintarová – Rešková);

4. ročník bakalářského studia, obor český a anglický jazyk – 6 hodin výuky: výuka zahrnovala opakování a přípravu ke státní závěrečné zkoušce: syntax, morfologie, písemná reprodukce textu, ústní projev – představení diplomové práce;

1. ročník bakalářského studia, obor český jazyk – 6 vyučovacích hodin: výuka byla zaměřena na gramatiku a konverzaci; předmět byl zakončen ústní zkouškou; učebnice Český jazyk (Shyroková, A. G. a kol.);

1. ročník magisterského studia všech oborů – 2 hodiny výuky: výuka probíhala společně s třemi dalšími kolegy; předmět: Metodika výuky slovanských jazyků; výuka probíhala v ruském jazyce, protože byla určena všem studentům 1. ročníku magisterského studia bez ohledu na profilový slovanský jazyk; učebnice Методика обучения иностранным языкам (Соловьева, Е.Н.); předmět byl zakončen zápočtem.

Další činnost lektora během akademického roku:

- a) příprava vystoupení studentů na zasedáních studentské vědecké rady: představení 1. ročníku, slovanské Vánoce, tradiční vzpomínkové akce na významné slavisty univerzity, studentská filologická konference;
- b) konzultace, příprava testů a zkoušek, zkoušení, opravy studentských prací, mezinárodní filologická konference SpbGU;
- c) povinná účast na všech zasedáních katedry a dalších akcích pořádaných katedrou slovanské filologie;
- d) účast studentů fakulty v překladatelských soutěžích pořádaných Českým centrem Moskva a Majakovského knihovnou v Petrohradu;
- e) těsná spolupráce s konzulátem, jemuž patří velké poděkování za intenzivní spolupráci, k níž dochází i přes neochotu fakulty provádět jakékoliv akce na její půdě; veškeré aktivity se proto odehrávají jinde, např. na půdě konzulátu; akce realizované v tomto akademickém roce: ukázková hodiny ČJ v Ermitáži v rámci Evropského dne jazyků (vystoupila Petra Zlámaná a studentka magisterského studia Eva Balážová); prezentace filmu Čajkovskij-Dvořák a následná debata tvůrců filmu se studenty; návštěva spisovatele Antonína Bajaji a prezentace překladu jeho knihy Zvlčení do ruštiny (beseda se spisovatelem a veřejné čtení); filmový festival Visegrádské čtyřky, setkání s režisérem Jiřím Strachem; vystoupení divadla Minor – představení „Ze starých českých bájí a pověstí“; kulatý stůl na půdě mezinárodní fakulty SpbGU – předsednictví ČR ve V4; vystoupení Národního divadla Brno v rámci divadelního festivalu; charitativní vánoční bazar; spolupráce se Společností bratří Čapků atd.;

- f) příprava nového konceptu SZZ z českého jazyka, účast v předmětové komisi SZZ a s tím spojené povinnosti; SZZ probíhá od tohoto akademického roku pouze písemně a ve zkušební komisi zasedají dle nařízení univerzity zástupci z řad potenciálních zaměstnavatelů;
- g) překlady, testování studentů jiných fakult.

Filologická fakulta SpbGU se nachází v samotném centru města, na nábreží řeky Něvy. V tuto chvíli však probíhají jednání s vedením města o vytvoření jednoho velkého univerzitního kampusu a o přesunutí všech fakult mimo Petrohrad, a to do některého z okolních měst (Petrodvorec, Kronštadt), kde se již nyní nachází některé fakulty a pracoviště univerzity. Stejně jako Lomonosova univerzita v Moskvě má SpbGU jako nejstarší ruská univerzita zvláštní status, její fungování se tedy v řadě momentů liší od ostatních ruských univerzit, s čímž je třeba počítat. Výuka probíhá v jedné budově, která je historickým objektem, z čehož plyne řada problémů. V budově je velká zima, nelze ji vytopit, protože okna netěsní, což je problém především v zimě, kdy teploty na ulici dosahují 30 stupňů mrazu, na katedře běžně pobíhají myši, z důvodu požární bezpečnosti zde není možné vařit čaj a kávu, toalety nesplňují evropské hygienické normy atd. Vstup do budovy fakulty je pouze na čipové karty, bez nichž není možné vejít a jimiž je zároveň kontrolována přítomnost vyučujících na pracovišti.

Výuka začíná vždy 1. 9. a akademický rok končí první týden v červenci. Lektor vyučuje předměty v českém jazyce (oboroví studenti) i v ruském jazyce (neoboroví studenti a studenti dvouoborového studia).

Rozvrh, zápočty, zkoušky a další organizační momenty určuje metodické oddělení a děkanát fakulty. Vyučující tedy v tomto směru nemají žádné pravomoci jako na českých VŠ, vše se dozvídají maximálně s dvoutýdenním předstihem.

Daný rozvrh není možné nijak měnit, vyučující jsou během výuky, zápočtů, zkoušek a konzultací kontrolováni, zda dodrželi určené datum, čas a třídu a tato skutečnost je evidována děkanáty (pro bakalářské a magisterské studium).

Výuka jednotlivých předmětů se striktně drží studijních programů, vypracovaných vedením katedry a schválených děkanáty. V nich je uveden počet hodin, organizace výuky, probíraná témata, povinná literatura a způsob závěrečného testování daného předmětu, tedy i otázky ke zkoušce či zápočtu. Vyučující nemá až na výjimky možnost cokoliv měnit a musí se držet schválených programů.

K dispozici vyučující ale často nemá ani základní pomůcky (tužky, fixy, tabule, papíry, tonery). Možnost kopírování je mimo katedru – kopie si lze s předstihem objednat v jiném křídle univerzity. Na katedře mohou vyučující využívat jeden počítač a jednu tiskárnu pro celou katedru (cca 30 lidí), počet papírů a tonerů na semestr je však omezený. Na katedře nemají vyučující svá pracovní místa, protože katedra zároveň funguje jako knihovna a učebna. V knihovně je také literatura poskytnutá DZS. Pouštět DVD je možné pouze na vlastním počítači, na katedře jsou však dva magnetofony na kazety i CD. Na fakultě je jedna učebna vedena jako kabinet českého jazyka, lektor však nemá možnost ovlivnit rozvrh a tedy její užívání.

Pracovními dny je na ruských školách také sobota, proto i tento den musí být lektor k dispozici. Výuka probíhá podle ruského kalendáře, v období českých svátků (Vánoce, Velikonoce) si proto není možné brát neplacené volno a jet do ČR. Dovolenu si lze vybírat pouze během letních měsíců, neplacené volno v případě nutnosti musí schválit vedoucí katedry a vedoucí personálního oddělení (doba vyřízení zhruba 14 dnů), vyučující však za sebe musí zajistit náhradu na výuce, což je vzhledem k omezenému počtu vyučujících na katedře problematické. V případě nemoci je třeba předložit na personálním oddělení potvrzení o pracovní neschopnosti vystavené ruským zdravotním zařízením.

Vzhledem k ruské imigrační politice se lektor musí připravit na řadu obtíží spojených s vyřízením pracovního víza potřebného k pobytu v Ruské federaci. Nejprve žádá v ČR o jednovstupové vízum, které je platné po dobu 90 dnů. Během těchto 90 dnů není možné odjet z Ruské federace. K žádosti o jednovstupové vízum se přikládá pas, mezinárodní certifikát HIV v anglickém a ruském jazyce, fotografie a české cestovní pojištění na 90 dnů. K prodloužení víza je následně potřeba podle nového zákona zdravotní pojištění od státem uznaných ruských zdravotních pojišťoven (tzv. DMS – dobrovolné zdravotní pojištění), jejichž seznam lze získat na cizinecké policii, resp. na personálním oddělení univerzity, dále platná pracovní smlouva, kopie všech stran pasu, kopie registrace na cizinecké policii, výpis z trestního rejstříku, o nějž se žádá na zvláštním oddělení příslušného úřadu (doba vyřízení okolo měsíce), 2 fotografie, poplatek 1600 rublů, vyšetření na tuberkulózu (které je vyžadováno následně každý semestr) a kopie migrační karty, která se získává na hranicích a kterou je třeba vždy mít při sobě. Doba prodloužení víza je zhruba 4 – 7 týdnů, během nichž opět není možné opustit Rusko.

Dále je třeba se vždy při překročení ruské hranice (případně hranice Leningradské oblasti) znovu registrovat na cizinecké policii s kopií všech stran pasu, víza, migrační karty a předchozí registrace. Vyřízení nové registrace trvá zhruba 5 – 7 pracovních dnů.

Vzhledem k bezpečnostní situaci je ve městě posílen počet policistů a všude jsou umístěny bezpečnostní rámy (v metru, veřejných budovách jako např. divadla a nákupní centra, na letišti). Policisté provádějí často namátkové kontroly, při nichž kontrolují platný pas, vízum, migrační kartu a registraci.

Cizinecká policie minimálně jednou za semestr provádí kontroly vyučujících – cizinců působících na univerzitě. Na základě nového migračního zákona musí také všichni cizinci pracující na území RF skládat zkoušku z ruského jazyka, historie a práva.